

Hrotsvita din Gandersheim

TEATRU

Ediție bilingvă

Traducere din limba latină, studiu introductiv
și comentarii de Ștefan Ivas

POLIROM
2024

Cuprins

<i>Notă introductivă</i> (Ștefan Ivas)	7
<i>Hrotsvita din Gandersheim: elemente biografice,</i> <i>opera, mitul</i> (Ștefan Ivas)	11
<i>Tabel cronologic</i> (Ștefan Ivas)	45
Dramata • Teatru	49
<i>Note</i>	259
<i>Bibliografie</i>	281

SCENA IX

DIOCLETIANUS: Dolet nimium quod praesidem Dulcitium audio adeo illum, adeo exprobratum, adeo calumniatum. Sed, ne viles mulierculae iactent se impune nostris diis deorumque cultoribus illudere, Sisinnium comitem dirigam ad ultionem exercendam.

SCENA X

SISINNIUS: O milites, ubi sunt lascivae, quae torqueri debent, puellae?

MILITES: Affliguntur in carcere.

SISINNIUS: Hirenam reservate et reliquas producite.

MILITES: Cur unam excipis?

SISINNIUS: Parcens infantiae. Forte facilius convertetur, si sororum praesentia non terrebitur.

MILITES: Ita.

SCENA XI

MILITES: Praesto sunt quas iussisti.

SISINNIUS: Praebete assensum, Agape et Chionia, meis consiliis.

AGAPE: Si praebebimus?

SISINNIUS: Ferte libamina diis.

CHIONIA: Vero et aeterno Patri eiusque coaeterno Filio, sanctoque amborum Paraclito, sacrificium laudis sine intermissione libamus.

SISINNIUS: Hoc vobis non suadeo, sed poenis prohibeo.

AGAPE: Non prohibebis, nec unquam sacrificabimus daemoniis.

SISINNIUS: Deponite duritiam cordis, et sacrificate. Sin autem, faciam vos interfectum iri, iuxta praeceptum imperatoris Diocletiani.

SCENA a IX-a

DIOCLETIANUS: Mă îndurerează foarte mult ce aud, și anume că comandantul Dulcitius este ba luat în răs, ba muștruluit, ba calomniat. Dar, ca aceste femeiuști nerușinate să nu se laude că și-au bătut joc de zeii noștri și de adoratorii lor, îl voi însărcina pe comitele Sisinnius să aplice răzbunarea.

SCENA a X-a

SISINNIUS: O, soldați, unde sunt acele copile desfrânate, care trebuie torturate?

SOLDAȚII: Au fost aruncate în închisoare.

SISINNIUS: Lăsați-o deoparte pe Hirena și aduceți-le pe celelalte.

SOLDAȚII: De ce faci o excepție pentru una <din ele>?

SISINNIUS: Ca să-i ocrotesc inocența vârstei fragede. Va fi mult mai ușor convertită dacă nu va fi inhibată de prezența suro-
rilor mai mari.

SOLDAȚII: Așa <este>.

SCENA a XI-a

SOLDAȚII: Cele pe care ai poruncit <să le aducem> îți stau la dispoziție.

SISINNIUS: Dați-vă consimțământul, Agapes și Chionia, și urmați-mi sfaturile!

AGAPES: Dacă ne vom da consimțământul <ce va trebui să facem>?

SISINNIUS: Să aduceți ofrande zeilor.

CHIONIA: Ofranda laudei neconținute o aducem Tatălui adevărat și veșnic, Fiului său, cel-cu-care-împarte-veșnicia, și sfântului apărător al amândurora.

SISINNIUS: Nu vă sfătuiesc <să faceți> acest lucru, ci vă voi împiedica prin pedepse.

AGAPES: Nu ne vei împiedica, căci nu ne vom închina demonilor.

SISINNIUS: Părăsiți împietrirea inimii⁴³ și aduceți sacrificii zeilor.

În caz contrar, voi ordona să fiți ucise conform dispoziției împăratului Diocletianus.

CHIONIA: Decet ut in nostri necem obtemperes iussis tui imperatoris, cuius nos decreta contemnere nosis. Si autem pariendo moram feceris, aequum est ut tu interficiaris.

SISINNIUS: Non tardetis, milites, non tardetis capere blasphemias has, et in ignem proiicite vivas.

MILITES: Instemus construendis rogis et tradamus illas bacchanibus flammis, quo finem demus conviciis.

AGAPE: Non tibi, Domine, non tibi haec potentia insolita, ut ignis vim virtutis suae obliviscatur, tibi obtemperando. Sed taedet nos morarum. Ideo rogamus solvi retinacula animarum, quo extinctis corporibus tecum plaudent in aethere nostri spiritus.

MILITES: O novum, o stupendum miraculum! Ecce, animae egressae sunt corpore, et nulla laesionis reperiuntur vestigia; sed nec capilli, nec vestimenta ab igne sunt ambusta, quo minus corpora.

SISINNIUS: Proferte Irenam.

MILITES: Eccam.

SCENA XII

SISINNIUS: Pertimesce, Hirena, necem sororum, et cave perire exemplo illarum.

HIRENA: Opto exemplum earum moriendo sequi, quo merear cum his aeternaliter laetari.

SISINNIUS: Cede, cede meae suasioni.

HIRENA: Haud cedam facinus suadenti.

SISINNIUS: Si non cesseris, non citum tibi praestabo exitum, sed differam et nova in dies supplicia multiplicabo.

HIRENA: Quanto acrius torqueor, tanto gloriosius exaltabor.

SISINNIUS: Supplicia non metuis; admovebo quod horresces.

CHIONIA: Se cuvine ca prin uciderea noastră să dai ascultare poruncii împăratului, ale cărui decrete ți-ai dat seama <deja> că noi le disprețuim; dacă, cruțându-ne, le vei amâna, pe bună dreptate tu vei fi ucis.

SISINNIUS: Nu zăboviți, soldați, nu zăboviți; luați-le pe aceste blasfemiatoare și aruncați-le de vii în foc!

SOLDAȚII: Să grăbim construcția rugurilor și să le dăm mâniei flăcărilor pe aceste bacante, ca să punem capăt ocărilor lor!

AGAPES: Nu ție, nu ție, Doamne, îți este străină acea putere, prin care focul, dându-ți ascultare, să-și uite de forța specifică naturii sale <și să nu ne ardă>⁴⁴. Dar amânările ne dezgustă; de aceea te rugăm să dezlegi legăturile sufletelor noastre, pentru ca, după mistuirea trupurilor, să le lăudăm împreună cu tine în cer.

SOLDAȚII: O, nouă și admirabilă minune! Sufletele au ieșit din trupuri, dar pe acestea nu poate fi observată nici o urmă de rană. Nici <măcar> părul sau hainele n-au fost arse de foc, cu atât mai puțin trupurile⁴⁵.

SISINNIUS: Aduceți-o pe Hirena.

SOLDAȚII: Iat-o.

SCENA a XII-a

SISINNIUS: Îngrozește-te, Hirena, de moartea surorilor tale și păzește-te să mori urmându-le exemplul.

HIRENA: Prefer ca, murind, să le urmez exemplul pentru a merita <astfel> să mă bucur cu ele în veșnicie.

SISINNIUS: Pleacă-te, pleacă-te sfaturilor mele.

HIRENA: Nu voi ceda sub nici o formă celui care mă sfătuiește <să comit> o crimă.

SISINNIUS: Dacă nu vei ceda, nu-ți voi acorda o moarte ușoară, ci o voi amâna și zi de zi, prin noi suplicii, îți voi spori <suferința>.

HIRENA: Cu cât sunt torturată mai aprig, cu atât voi fi mai demnă de cinste.

SISINNIUS: <Văd că> nu-ți este frică de cazne; mă voi folosi <atunci> de ceea ce <cu siguranță> te îngrozește.

HIRENA: Quidquid irrogabis adversi, evadam iuvamine Christi.

SISINNIUS: Faciam te ad lupanar duci, corpusque tuum turpiter coinquinari.

HIRENA: Melius est ut corpus quibuscunque iniuriis maculetur, quam anima idolis polluat.

SISINNIUS: Si socia eris meretricum, non poteris polluta ultra intra contubernium computari virginum.

HIRENA: Voluptas parit poenam, necessitas autem coronam; nec dicitur reatus nisi quod consentit animus.

SISINNIUS: Frustra parcebam, frustra miserebar huius infantiae.

MILITES: Praescivimus; nullatenus ad deorum culturam potest flecti, nec terrore unquam potest frangi.

SISINNIUS: Non ultra parcam.

MILITES: Rectum.

SISINNIUS: Capite illam sine miseratione, et trahentes cum crudelitate ducite ad lupanar sine honore.

HIRENA: Non perducent.

SISINNIUS: Quis prohibere potest?

HIRENA: Qui mundum sui providentia regit.

SISINNIUS: Probabo.

HIRENA: Ac citius libito.

SISINNIUS: Ne terremini, milites, fallacibus huius blasphemae praesagiis.

MILITES: Non tremur, sed tuis praeceptis parere nitimur.

SCENA XIII

SISINNIUS: Qui sunt hi qui nos invadunt? Quam similes sunt militibus quibus Irenam tradidimus. Ipsi sunt. Cur tam cito revertimini? Quo tenditis tam anhelis?

MILITES: Te ipsum quaerimus.

HIRENA: De orice obstacol te vei folosi, eu îl voi depăși cu ajutorul lui Hristos.

SISINNIUS: Voi ordona să fii dusă într-un lupanar și corpul să-ți fie pângărit cu desfrânare.

HIRENA: Este mai bine ca trupul să fie întinat de orice batjocorire, decât sufletul să fie profanat de idoli.

SISINNIUS: Dacă vei fi tovarășa prostituatelor, nu vei <mai> putea, pângărită fiind, să te socotești în rândul fecioarelor.

HIRENA: Voluptatea atrage pedeapsa; silnicia coroana <martiriului>; nu poate fi numită vină o acțiune la care n-a consimțit voința.

SISINNIUS: În zadar o ocroteam, în zadar mi se făcuse milă de inocența ei!

SOLDAȚII: Am presimțit<-o>. Nu poate fi în nici un fel plecată spre adorarea zeilor și prin nici o amenințare nu poate fi făcută să cedeze.

SISINNIUS: Nu o mai ocrotesc <de acum înainte>.

SOLDAȚII: Foarte bine.

SISINNIUS: Puneți mâinile pe ea fără îndurare, târâți-o cu brutalitate și duceți-o, fără <pic de> considerație <față de inocența ei>, în lupanar.

HIRENA: Nu mă vor duce.

SISINNIUS: Cine va putea să-i oprească?

HIRENA: Cel a căruia providență stăpânește lumea.

SISINNIUS: Voi vedea.

HIRENA: Chiar mai repede decât ți-ar plăcea.

SISINNIUS: Nu vă lăsați înspăimântați, soldați, de prevestirile înșelătoare ale acestei blasfematoare.

SOLDAȚII: Nu suntem înspăimântați, ci ne străduim să-ți îndeplinim porunca.

SCENA a XIII-a

SISINNIUS: Cine sunt aceștia care vin spre noi? Cât de asemănători sunt soldaților cărora le-am încredințat-o pe Hirena! Chiar ei sunt. De ce vă întoarceți atât de repede? Încotro vă îndreptați, gâfâind într-atâta?

SOLDAȚII: Chiar pe tine te căutăm.